

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sefer Yeri'at Shelomoh ...

Pappenheimer, Salomon Seligmann

המלש, מיהנפפ

Dyhernfurth, [5]571 [1810/11]

זל העירי

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-8834

כן פעמים הרבה עד שיא המסקה המובלט . ואע"פ
 שכל הכתוב לא מלאוהו כפול הנה מלאוהו כל'
 הש"ס' מוהלן ופורעין ומולצין (סבת) גם לשון א'
 שמקרא מורה על כפלו כמו למען תונו והתענגתם
 (ישעי' ס"ז י"א) שהוא ע"ת תכסו על השה מן כסם .
 אבל משאר הלשונות אין הכרע כגון שמים מצי' (שם
 כ"א י"ז) ושת ת אותה ומצי' (יחזקאל כ"ג ל"ד) .
 אך שמריה ומנו ישתו כל רשעי ארץ (תלים ע"ה ט')
 שימנו כמו ישתו מן שמה . ואגב כפרם ב"כ זה
 המקרא וכאמר כי מלא ארץ לשון רק כמו אך בואת
 יתהלל המחללה כלומר רק בואת (אדושרזאטוף)
 ופי' . רק השמרים ושתו הרשעים לא היין אף על פי
 שהכוס מלא יין חמר עד שיגיר ממנו אפי"ה בלתי
 שותים רק השמרים דהיינו הרעות המצויות בעולם
 המשיבות אותם מאת האלהי' . ומה נאווה זאת
 המליצה שהמשיל טובות ורעות העולם הבאות מלם
 מאת ה' לכוס מלא שיש בו יין גם שמרים . ורמוז בזה
 לשני ענינים יקרים הא' . שטובות העולם מרובות
 על הרעות כשם שהיין מרובה תמיד מן השמרים וכמ"ס
 ז"ל מדה טובה מרובה ממדת פורענות , ובב' .
 כשם שהיין אין בו הערובות שמרים הורדים לשולי
 הכלי אבל השמרים יש בהם הערובות יין קד טובות
 הבורא י"ח אין בהם הערובות רע אך הם שלמות
 וטובות במחלט . אבל הרעות יש בהם ג"כ הערובות
 טובות ואינם רעות במחלט כ"א לפי מקומם ושעתם
 וכמ"ס ז"ל חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך
 על הטובה לפי שגם נרעה יש תמיד טובה נסתרת
 המתגלה לאחר זמן . ובעור הכתוב כי כוס ביד ה'
 ויגר מזה היין הכלול שהוא עליון על השמרים ויסייע
 בו לטוב לפניו ית' רק השמרים יארו שימרו אותם
 הרשעים ולפיכך הקדים כאן מליצה לשחיה ימנו ישתו
 שהי' ראוי לומר ישתו ימנו שבתחלה שותים ואח"כ
 מוציאים כשלא נשאר עוד רק מעט וכענין שאמר בשאר
 מקומות שותו מצי' . הטעם לפי שגם הרשעים אינם
 מפלים ברעה עצמה אך רוצים למנוץ היין הטוב
 שבשמרים וזה אי אפשר מבלי שישתו ג"כ השמרים
 מאחר שהיין והשמרים מעורבים יחד והרי אפי"כ כוונתם
 רק למנוץ לא לשחות אלא שאגב המליצה מוכרחים
 ג"כ לשחות השמרים שהיא חולדה מוכרתת מן המליצה
 לסיכך הקדים כאן מליצה לשחיה :
 מזה שאמרנו שלשון מנץ מענין מצוי ודחיקה קשה

יאל לנו ג"כ ההבדל שבין מנץ . לינק . ששניהם
 מורים שמתוך על הוצאת משקה בכח הפה . אמנם
 פעל ינק הונח על הוצאת משקה הכנוס ועומד
 במקומו בעין שא"צ רק מעיכה קצת וכענין שחיתת
 שזכרנו לא שהחמיטה ביד ובהפעלת הקליפה הסוגרת
 על המשקה . והיניקה בפה ובלי הפעלת קליפת הדבר
 כי הוא פתוח מנד אחד מהחלתו רק שהשחיתה היא
 מנומלתת ואינה מניחה את המשקה לזאת בוולת
 היניקה ושאיפת הרוח (זויגן) כמו יונקי פדים .
 היניקה בניס שרה' . גמלים מיניקות . שהחלב בלתי
 מובלט בבשר השד רק כנוס ועומד בעין בתוך ביד
 השד . אבל מנץ הונח על הוצאת משקה המובלט בכל
 חלקי הגשם שאינו כנוס ועומד ונריך מצוי ודחיקה
 רבה בכח הפה להוציא חלקי המשקה המספורים כאן
 זכאן (גוהטשן) וכזכור לעיל באור מזה . וכל' הש"ס
 שמשו לשון שחיטה בין על הוצאת משקה הכנוס כגון
 שחיטת זמים ועקבים . ובין על הוצאת משקה המובלט
 כגון שחיטת בגדים וכלים למים (איז דרענגן) כי
 כן הוא משוש דרכם ז"ל לשמש תמיד במלה הכלתי
 מצויה כ"כ כל הכתוב וכפי ההמון ולפי שלשון סמס
 לא נמצא רק ס"א במקרא לקחוהו ג"כ לשמש לשון
 מצוי במה שיש לשני הלשונות שמוך בהוראת הוצאת
 משקה מן הגשם בדרך כלל :

יריעה לז

לח . רטב . המשותף בהוראתם הוא לחלוח דבר
 היבש . דהיינו התדבק בדבר יבש
 מים או שאר משקה (גנעלט) ואין הפרש ביניהם כ"ס
 ברב ובמעט . שאם יתדבקו בדבר יבש רק מעט מים
 עד שאין בו ספוק לחלוח טוב גשם אחר הנוגע בוולת
 נרגש לחלוחו רק במשוש או ע"י מוש הראיה זה נקרא
 לח (פייכט) כמו מקל לבנה לה (בראשית ל' ל"ו)
 דהיינו שלא נתיבש עדיין לבמרי כשאר עצים
 אחר שנכרתו אך הי' בו עדיין לחלוחית הצמיחה .
 וענבים למים ויבשים (במדבר ו' ג') לא למים מבחוץ
 כ"א שיהי' בהם עוד לחלוחית יין הפך היבשים שהם
 הצמוקים שאין בהם לחות כל עיקר . ולא גם לחם
 (דברי' ל"ד ז') גם ענין פריחה כמו ונסו יגון ואנחה
 ונסו הכללים (סר פלאגן) ור"ל שלא פרח לחמו
 נדשו המחיה את הגוף ונזקן לו תאר נאה . וכן
 בשבועה

יריעות שלמה

חלק ג יריעה לה לט

משנעשה יתרים לחים (שופט' ט"ז ז') שנשאר בהם
עדיין לחלוטית הוא שהאומן משפסף בס בשעת טויה
שהם יותר חזקים . או שהיתרים שנאמרו כאן הם
מין חללים שגודלן ופוחלץ משרש' חילנות הכרים
שהם חזקים ביותר ויותר כשהם עדיין לחים . וכל
לח שנאלה המקראות האר ע"מ רע ומר ושה עינים .
והשם לח כנ"ר הלמ"ד ח"מ פתוחה ע"מ רוח ולא
גם לחו"ע"מ ריחו נרדי נתן ריחו והוכח על כל דבר
המתדבק מיד בנשם אחר הנוגע בו כגון המים ושאר
תקין והמנויות שהם המתדבקים מיד בגוף הנוגע בו
ודנה בתאר לח דבר שיש בו מן הדברים המתדבקים
בנוגעה בהם .

אמנם שם רטב הוראתו על דבר המתדבק בו
לחות הרבה כ"כ עד שנראה
הלחות הוא בעין על פני שטחו של דבר ומתדבק
ג"כ מיד בכל הנוגע בלחותו דבר (גאס) והוא מה
שנקרא בל"ה"ם טופח על מנת להטפח . כמו רטוב
הוא לפני שמש (איוב ה' ט"ז) כלומר מפוסע בלחלוטית
שפע רב בטרם תחא עליו השמש ומיבשהו . מורס
הרים ירושבו (שם כ"ד ח') שנופל עליהם זרם הגשם
היורד מן ההרים וניכר בהם שהם מלוחלחים . וכל'
הגמ' נקרא המסקה ששם המכשיל ר'וטב שהוא מה
שנקרא בל' עברי מרק והמרק שם בטרור (שופט'
ו' י"ט) ושני השמות התארים ענין א' גם שניהם לשון
עברי . אלא ששם מרק מענין מריקה שנתמרק מן
המכשיל (ויחט) וסם רוטב מענין רטיבה שלוחו
שומד בעין בלתי מובלט בתכשיל הגם . (זופטע) :

יריעה לט

צמק . צרב . מורים בדרך כלל על השנוי
המתהווה בעצם הדבר כשיסתלק
ממנו לחותו . (אוינסראקען) . ונדלים כשי
חלוטי הגוים המתהוים בדבר ע"י התיבשותו .
והשנוים הם על שני דרכים . הא' . הוא התקטנות
הדבר מלחותו שבי' קודם שמיבש כי הלחות הי' חלק
ממנו וכשיסתלק נעשה הדבר בככרם קטן מכמות
שבי' שהרי חסר ממנו החלק הלחותי . והב' . הוא
התכווצות העור החזון המכסה על הדבר ונעשו בו
קמטים וכפלים (פאלטן) וזה ג"כ מטעם חסרון
הלחות שהלחות הי' מוסק אס עור הדבר ועושה אותו
שטוח ובהסתלקו נשאר פנימיות הדבר קטן ממה שבי'
ואין העור שוב מלא ממנו לסיכך הוא נקמט ונכפל
מאליו בדרך כל דבר רך הנקמט ונקמט כשיסתלק
הדבר מלחותו . וזה השנוי הוא הכיכר יותר מן
כראשון אש"ס שאניהם באים מסבת חסרון לחות . כי
הקמטת הדבר מתחת חסרון לחות הוא חסרון שאינו
ניכר כי מי שלא ראה אס הדבר קודם שנתקטן אינו
יכול להכיר שנתקטן הדבר אחר שבי' גדול כי אולי
בי' כך מתחלת ברייתו . משא"כ התכווץ עור הדבר
שיכר מיד לכל הרואה אותו שגם לחו מאחר שמתכנס
כל דבר להיות נפשו ומתוח וזה שנקמט הוא מעיד
על שפחת לחותו . והוכח תאר ציבך על התקטנות
הדבר מתחת יבשותו (אוינשרומפטן) כמו שהדים
צמקים (הושע ט' י"ד) שיתקטנו שהדים ט"י חסרון
הסלכ המתפתח ועושה אותן גדולים . וכן שם
צמוקים

יריעה לה

יבש . חרב . הכולל בהם הסתלק לחות הדבר
או העדרו מתחלה (טראקנהייט)
היפך של לח ורטב גם ההבדל ביניהם כהבדל של לח
רטב . מה שיורה שם לח על לחות מועט יורה שם
חרב על יבשות מועט (טראקן) . ומה שיורה שם
רטב על לחות מרובה יורה שם **יבש** על
יבשות מרובה (דיררע) וכבר מבואר זה אללנו
בשרשים שרש נש . אך מה שאמרנו שם שיש מענין
בושה ובשישה שבושש הדבר מללחות מתחת העדר
לחותו הי' זה שייך רק בצמחים . מזה נראה לנו
יתר לומר שנקרא הדבר יבש בכמות שהוא בושש